

Anker og Indvendinger, jeg forleden Dag gjorde mod dette Lovforslag. Det synes at aabne en Udsigt til, at man ved Forhandling i Udvalget skal komme til Overensstemmelse om dette Spørgsmaal, og en Udsigt til, at den Rest, som jeg forleden udtrykte mig, af denne store Sag nu maa kunne blive afgjort.

Der er endnu nogle Divergenser mellem den højtærede Minister og mig og navnlig angaaende 10 pCts Afgiften til Staten. Jeg formaar stadig ikke at se Berettigelsen af dette Krav fra Statens Side. Naar Ministeren udtalte, at det ikke var Meningen med denne Bestemmelse at ophæve Fæstetvungen — og det er det i Virkeligheden heller ikke —, er det vanskeligt at se af denne Motivering, at det er berettiget, at Ejeren skal betale en vis Procentdel til Staten, fordi Fæstetvungen bliver ophævet, naar Fæstetvungen altsaa faktisk ikke bliver ophævet, og det er det, den ikke bliver. Ethvert Menneske i Landet, som ikke er Godsejer, vil nemlig kunne købe en saadan Gaard, og for hans Vedkommende er Tvungen ophævet, men hvis en Godsejer køber Gaarden, er han nødt til at fæste den bort igen. Det vil sige, at den eneste Stand, for hvem Fæstetvungen vedbliver at eksistere ogsaa efter dette Lovforslags Vedtagelse, er Godsejerens, fordi han er den eneste, for hvem Fæstetvungen bliver ved at gælde, og dog forlanger den højtærede Minister, at han til Tak derfor skal betale en Afgift til Staten af 10 pCt. Det er en fuldkommen bagvendt Tankegang, som det er umuligt at forsvare i Længden. Man kan gøre andre Grunde gældende for at forlange 10 pCts Afgiften, men denne Motivering lader sig ikke bruge.

Ministeren udtalte sig ogsaa angaaende Spørgsmaalet om, hvorvidt det vilde være heldigt at lade Staten overtage de Gaarde, som i Løbet af den Periode, her er omtalt, de 5 Aar, ikke bliver købt af Fæsterne, fordi de ikke ønsker at købe. Ministeren sagde, at han maatte stadig anse sit Forslag for at være det bedste, men dertil maa jeg bemærke, at selv om det er en Minister, der siger det, er dette i og for sig ikke nogen Motivering, der er ikke fremført noget sam helst til Begrundelse af, at dette Forslag i Virkeligheden vil være heldigt. Tværtimod anser jeg det for at ville være uheldigt, og jeg mener det af den Grund, at det vil være urimeligt, at Staten rundt omkring indenfor de forskellige private Godsers Omraade kommer til at eje visse Enklaver. Det vilde

være forbundet med forskellige Vanskeligheder for Staten at administrere disse Ejendomme, og jeg indser ikke, at det vilde være til Fordel for de Fæstere, der sidder. Den naturlige og rimelige Løsning paa dette Spørgsmaal maa være, at naar Fæsteren selv erklærer, at han ikke vil købe, saa sidder han paa Stedet Kontrakten ud, og at man saa tager de Forholdsregler overfor vedkommende Godsejer, som man ellers tager overfor andre Fæstegaarde og Huse, at den Ejendom ikke mere maa fæstes ud, men at den efter Fæstets Udløb skal bortsælges paa en eller anden Maade.

Med Hensyn til disse to Divergenser mellem Ministeren og mig mener jeg, at den Tale, den højtærede Minister har holdt for nylig, i Virkeligheden ikke har ført os nærmere, men ikke desto mindre gentager jeg min Tak til Ministeren, fordi han paa saa mange andre Punkter antydede en Forhandlingsvillighed om hele dette Spørgsmaal, navnlig paa et Punkt, som jeg anser for at være af overordentlig Betydning, nemlig at der skal gives rimelige Vilkaar for Arrondering af de Ejendomme, der nu en Gang findes.

Men medens jeg saaledes i det store og hele er meget tilfreds med de Udtalelser, der faldt fra den højtærede Minister, kan jeg ikke sige det samme med Hensyn til den ærede Ordfører for Ministerens Parti, det ærede Medlem fra Fredensborg (Moesgaard-Kjeldsen). Dette ærede Medlem holdt forleden Dag ved denne Behandling en lang og formentlig videnskabelig Tale om hele det her foreliggende Spørgsmaal. Det var af og til lidt vanskeligt at følge det ærede Medlem, men da det ærede Medlem kom ind paa Omtalen af rent faktiske Forhold, tog det ærede Medlem grundigt fejl i saa at sige alt, hvad han sagde. Vi havde Lejlighed til forleden Dag med det ærede Medlem at drøfte Spørgsmaalet om Fæstepligt for Huse, og jeg antager, vi ikke behøver at følge denne Diskussion videre. Det er notorisk, at det ærede Medlem paa dette Omraade tog saa grundigt fejl, som man overhovedet kan. Det er notorisk, at de Bemærkninger, som han fremsatte angaaende de i Loven af 1902 omtalte Huse, vidnede om et Ukendskab paa dette Omraade, som er hartad forbløffende, naar man taler som Ordfører i en Sag som denne. Det ærede Medlem mente nemlig, at man ifølge denne Lov var forpligtet til at bortfæste alle de deri omtalte Huse, medens Forholdet simpelthen er, at de i